

Warszawa, 2004 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

36512

RPO-476835-IX-901/04/WR

Pan
Jerzy Szmajdziński
Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że pracownicy Biura Rzecznika, w dniach 26 - 28 maja 2004 r., wizytowali 9 Brygadę Kawalerii Pancerniej oraz 16 pomorski pułk artylerii w Braniewie.

Celem wizyty było sprawdzenie przestrzegania praw obywatelskich wobec żołnierzy służby zasadniczej i kadry oraz zapoznanie się z warunkami zakwaterowania, szkolenia i służby.

Podczas spotkań z Dowódcą 9 Brygady Kawalerii Pancerniej - płk Zbigniewem Domańskim, Dowódcą 16 pomorskiego pułku artylerii - płk Zbigniewem Kudlakiem, mężami zaufania oraz spotkań z kadrą i żołnierzami służby zasadniczej, podniesionych zostało wiele problemów (w tym również socjalnych) nurtujących środowisko wojskowe. Do najistotniejszych z nich zaliczyć należy:

1. Podobnie jak w innych garnizonach wiele krytycznych uwag kierowano pod adresem Wojskowej Agencji Mieszkaniowej. W opinii kadry, opłaty za mieszkania są najwyższe w mieście. Niestety nie idzie za tym jakość świadczonych usług, a także dbałość o stan techniczny zajmowanych przez kadrę lokali. Pomimo wielu zapewnień, iż sytuacja ta wkrótce się zmieni, od kilku lat nie widać w tym zakresie żadnych symptomów poprawy. Powoduje to duże rozgoryczenie i niezadowolenie żołnierzy zawodowych oraz wysuwanie przez nich wniosków o zlikwidowanie tej instytucji, która w odczuciu kadry nie spełnia roli do jakiej została powołana. Niewątpliwy wpływ na istniejącą opinię ma również

trudna sytuacja mieszkaniowa w garnizonie. Obecnie na przydział mieszkania oczekuje w 9 Brygadzie ok. 100 żołnierzy zawodowych, którzy przybyli do Braniewa z innych, najczęściej likwidowanych jednostek wojskowych, praktycznie z całej Polski, Czas oczekiwania na otrzymanie mieszkania, przy uwzględnieniu aktualnych możliwości Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, waha się w przedziale 7-9 lat. Z dezaprobatą zatem przyjęto opodatkowanie od zwracanych kosztów ceny biletów, dojeżdżającej do rodzin kadry. W odczuciu żołnierzy zawodowych jest to kolejny dowód przenoszenia trudności budżetowych na najsłabszych, którzy w tym przypadku z powodu konieczności przebywania poza rodziną i prowadzenia dwu gospodarstw i tak ponoszą wyższe koszty utrzymania.

2. Pomimo ubiegłorocznych zapewnień Pana Ministra (po wizytach w 25 Brygadzie Kawalerii Powietrznej w Tomaszowie Mazowieckim i 1 eskadrze lotnictwa taktycznego w Mińsku Mazowieckim), że kadra ma pełny dostęp do informacji oraz uregulowań prawnych związanych z wejściem w życie z dniem 1 lipca br. nowej ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, informacje te nie znalazły potwierdzenia w kolejnych wizytowanych jednostkach. Z rozgoryczeniem podkreślano, iż nie tylko nie konsultuje się proponowanych zmian, ale także nie informuje się co do ich zakresu oraz czasu wprowadzania. Dlatego też postrzegają siebie jako obywateli drugiej lub trzeciej kategorii z którymi nikt nie musi się liczyć. Zdaniem rozmówców, spowodowane jest to między innymi, brakiem związków zawodowych w wojsku a funkcjonująca obecnie instytucja mężów zaufania nie jest w stanie realizować takich zadań. Na poparcie przedstawionego poglądu podawano wciąż przekładany termin, ściśle związany z wejściem w życie wymienionej wyżej ustawy - otrzymania i zapoznania kadry z nowymi etatami. Pragnę zauważyć, iż sytuacja taka spowodowana jest utrzymującą się nieprawidłową praktyką przedkładania projektów ustaw bez projektów najistotniejszych rozporządzeń. Pomimo zapewnień ze strony przełożonych, że nikt nie straci na wprowadzanych zmianach, żołnierze zawodowi wyrażają swe obawy oraz wątpliwości, iż ponownie mogą być niekorzystnie zaskoczeni i uposażenia mogą być mniejsze.

3. Z dużą troską i odpowiedzialnością wypowiediano się o wojskowej służbie zdrowia, która jak podkreślano wielokrotnie, praktycznie już nie istnieje. Na osiem etatów lekarzy w 9 Brygadzie, jest aktualnie dwóch. Leki oraz usługi medyczne systematycznie drożeją a uposażenia pozostają na tym samym poziomie. Aby dostać się do specjalisty, trzeba czekać wiele miesięcy, względnie zdecydować się na wizytę prywatną a nie każdego na to stać. Coraz częściej spotyka się sytuacje, kiedy żołnierze służby zasadniczej zmuszeni są do wykupywania przepisanych na receptę, niezbędnych dla zdrowia leków. Problem ten wymaga szybkiego wyjaśnienia i uregulowania.

4. Duże niezadowolenie kadry wywołuje nakładanie przez przełożonych dodatkowych obowiązków (pełnienie tzw. funkcji nieetatowych), związanych z funkcjonowaniem jednostki. Zdaniem zainteresowanych wykonywanie tych zadań zajmuje

wiele czasu i nie pozwala im w pełni koncentrować się na zasadniczych obowiązkach. Zauważyć należy, iż za pełnienie różnego rodzaju dodatkowych zadań, może być przyznawana stosowna gratyfikacja finansowa, lecz z uwagi na ograniczone środki pieniężne, dowódcy z możliwości takich nie korzystają. Prawdopodobnie te same przyczyny były powodem wprowadzenia od początku br. opodatkowania za wyżywienie otrzymywane przez kadrę przebywającą na ćwiczeniach oraz pełniącą różnego rodzaju służby. Spotkało się to z negatywnym odbiorem, szczególnie zaś opodatkowanie wyżywienia otrzymywanego w czasie pełnionej służby, ponieważ jak podkreślano, są to obowiązki regulaminowe. Nie ma też żadnego znaczenia fakt, iż ktoś chciałby zrezygnować z należnego wyżywienia, przynosząc z domu własne.

5. Wiele kontrowersji i obaw spowodowała wydana przez Pana Ministra Decyzja nr 108 z dnia 29 kwietnia 2004 r. zmniejszająca wartości pieniężne norm wyżywienia. Spowodowane tym ograniczenia już pod koniec miesiąca stały się odczuwalne przez żołnierzy służby zasadniczej. Podkreślano, iż znacząco pogorszyła się jakość otrzymywanych posiłków. Zdaniem żołnierzy zawodowych odpowiedzialnych za wyżywienie, pogorszenie jakości a także ilości otrzymywanych posiłków zainteresowani odczują dopiero po wyczerpaniu się zgromadzonych w jednostce zapasów.

6. Niezrozumiałym dla kadry problemem jest wcielanie do jednostek poborowych z różnego rodzaju schorzeniami oraz karanych sądownie za napady, kradzieże i handel narkotykami. W opinii zainteresowanych dowódców świadczy to wyłącznie o słabej pracy instytucji i osób odpowiedzialnych za ten problem. Pomimo wielokrotnej sygnalizacji nie widać znaczącej poprawy w tym zakresie. Zauważyć ponadto należy, iż każdego roku coraz mniej poborowych jest wcielanych do zasadniczej służby wojskowej. Nie bez znaczenia jest także sprawa ponoszonych przez MON kosztów związanych z leczeniem tej grupy poborowych, a także z ewentualnymi odszkodowaniami, których następnie dochodzą na drodze sądowej.

7. Znajdujące się w kompleksie koszarowym 9 Brygady Kawalerii Pancerniej budynki nr 6 i nr 7, a także stołówka żołnierska przewidziane są do remontu kapitalnego w latach 2006 - 8. Z uwagi jednak na znaczące zdewastowanie wymienionych budynków, wymagają one natychmiastowego remontu kapitalnego. Szczególnie dotyczy to stołówki żołnierskiej, z uwagi na to, że panujące tam warunki w sposób znaczący odbiegają od wymagań stawianych tego typu obiektom.

Pragnę poinformować Pana Ministra, że podczas pobytu w wymienionych jednostkach wojskowych nie stwierdzono naruszania praw obywatelskich zarówno żołnierzy służby zasadniczej jak również kadry. Nie odnotowano też przypadków stosowania niezgodnych z regulaminem metod wychowawczych, wobec żołnierzy najmłodszego wcielenia. Godnym szerokiej popularyzacji w Siłach Zbrojnych, uznać należy, system nadzoru i szkolenia nowo wcielonych żołnierzy w 16 pomorskim pułku artylerii.

Uwzględniając powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147), przedstawiam te istotne i trudne sprawy, wyrażając nadzieję, że podjęte przez Pana Ministra działania spowodują ich szybkie rozwiązanie.

Będę wdzięczny Panu Ministrowi za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku wobec przedstawionych problemów.

Z wyrazami szacunku

/-/